

“การพัฒนาโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวภาคเหนือ กรณีศึกษา : แรงจูงใจ การวางแผน และ
ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยประเภทขับรถเที่ยวเอง”

“Tourism Logistics Development for Northern Thailand Touring Routes: A Case Study of
Motivation, Travel Planning and Experiences of Thai Self- Drive Tourists”

ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการวิจัยและผู้ร่วมวิจัย : นางสาว ศิริเพ็ญ เยี่ยมจรรยา

งบประมาณที่ได้รับจัดสรร : งบรายได้ 20,000 บาท

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในบริบทของยุคโลกาภิวัตน์นั้น ความเจริญของเมืองคลัสคลานไปแทบทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทย แบบแผนการบริโภคของผู้คนปรับเปลี่ยนไปตามสภาพความเจริญของเมือง ทั้งนี้รวมถึงการเดินทางท่องเที่ยวและ การใช้เวลาในยามว่าง ด้วยสภาพของการดำรงชีวิตที่มุ่งการทำงานเป็นหลัก โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา เช่นประเทศไทยนั้น เวลาวางเป็นเพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ อย่างไรก็ตาม มนุษย์มักแสวงหาความสุขและการ พักผ่อน ดังนั้น หากการดำรงชีวิตที่ต้องทำงานหนัก ผู้คนก็ย่อมมีความเครียดมากขึ้น และหาเวลาพักผ่อนน้อยขึ้น การขับรถเที่ยวเองจัดเป็นกลุ่มตลาดการเดินทางท่องเที่ยวที่มีบทบาทเป็นอย่างมากสำหรับการท่องเที่ยว ภายในประเทศ (domestic travel) ของประเทศไทย นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ขับรถเที่ยวเอง มีการศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทนี้ โดยนำเสนอโมเดลการท่องเที่ยวที่เรียกว่า “Drive Tourism” ในบริบท ของประเทศออสเตรเลีย (Carson et al. 2002, Prideaux & Carson 2003, Prideaux et al. 2005; Howat et al. 2007, Holyoak & Carson 2009) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่เน้นการขับรถเที่ยวเอง โดยเฉพาะในประเทศที่ พัฒนาแล้ว เช่นสหรัฐอเมริกา (Yi 2008)หรือประเทศที่กำลังมีความเจริญของเมือง Prideaux and Carson (2003, หน้า 308) ได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวประเภทนี้ว่า “เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเดินทางจาก จุดเริ่มต้นไปสู่ปลายทางการท่องเที่ยวโดยรถยนต์ ซึ่งอาจจะเป็นรถยนต์ส่วนบุคคลหรือรถเช่า และผู้เดินทางได้ทำ กิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการเดินทางอีกด้วย (“tourism that centres on travelling from an origin point to a destination by car that is either privately owned or rented, and engaging in tourism related activities during the journey”) จากคำนิยาม จะเห็นได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวประเภท นี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้เดินทาง ทั้งผู้ขับและผู้ร่วมทางได้ขับรถออกนอกเส้นทางหลักและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวหลักตามจุดสำคัญของเมืองหรือเมืองที่ติดกับถนนใหญ่ (highway) รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ไกลออกไปในชนบท (remote areas) แม้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวประเภทนี้จะก่อเกิดมลพิษหรือมีแนวโน้มที่จะสร้างภาวะที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง เช่นราคาของน้ำมันที่สูงขึ้น อุบัติเหตุบนท้องถนน แต่เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวประเภทนี้มีบทบาทยิ่งในการเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนในเมืองเล็ก ๆ ที่ไม่ใช่เมืองหลักและตามพื้นที่ชนบท และยังเป็นการกระจายรายได้อีกด้วย (Yi, 2008) ปัจจุบันการเดินทางท่องเที่ยวแบบขับรถเที่ยวเองในประเทศไทยนั้นเติบโตเป็นอย่างมากตามอัตราความสามารถเป็นเจ้าของรถยนต์ อีกทั้งทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มตลาดประเภทนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดที่เป็นจุดหมายปลายทาง การท่องเที่ยวของประเทศ โดยเฉพาะในช่วงนอกฤดูกาล

การเดินทางท่องเที่ยวประเภทขับรถเที่ยวเองของประเทศไทยนั้นมีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาด้านโลจิสติกส์ของเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนพฤติกรรมการท่องเที่ยวของตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้นั้นยังไม่ได้ได้รับการศึกษาและชูปเป็นประเด็นหลักเท่าที่ควร งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาศักยภาพของการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไป แต่ยังไม่มีการศึกษาที่เจาะไปที่ตลาดนักท่องเที่ยวที่ขับรถเที่ยวเอง เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาถึงแรงจูงใจของการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์ แบบแผนและการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยว และประสบการณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ขับรถเที่ยวเอง โดยมีขอบเขตการวิจัยเชิงพื้นที่เป็นเส้นทางท่องเที่ยวภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งเป็นการต่อยอดงานวิจัยที่ผ่านมาซึ่งศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวประเภทขับรถเที่ยวชาวไทยตามเส้นทางเมืองผ่านสู่ภาคเหนือ กับ การรับรู้คุณภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ องค์ประกอบของสินค้าและประสบการณ์ด้านการซื้อสินค้าของที่ระลึก

ผลการวิจัยชิ้นนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะของกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยประเภทขับรถเที่ยวเอง แรงจูงใจการท่องเที่ยวประเภทนี้ พฤติกรรมอันเป็นรูปแบบการเที่ยวและประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงพื้นที่ เนื่องจากผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของพื้นที่งานวิจัย เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เรียกว่า Themed route สำหรับตลาดขับรถเที่ยว หรือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการของหน่วยการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานภายในชุมชนที่มีหน้าที่ในการพัฒนาพื้นที่เชิงกายภาพ (Spatial development)